
Ehdin rakastaa häntä
MERI ESKOLA
WSOY

Ehdin rakastaa häntä

MERI ESKOLA

Ehdin rakastaa häntä

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

© MERI ESKOLA JA WSOY 2023
ISBN 978-951-0-50244-0
WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
PAINETTU EU:SSA

Veljelleni

There is a land of the living and a land of the dead,
and the bridge is love.
The only survival and the only meaning.

THORNTON WILDER

LUKU YKSI

I

MINUN ÄITINI kuoli eräänä maanantai-iltana kello kahdeksan ja kymmenen välillä. Se oli syyskuun 14. päivä vuonna 1981. Hän oli 41-vuotias. Kuolinsyy: häkämyrkytys.

Sirpa Anneli Eskola, omaa sukua Salmela, oli kahden lapsen äiti, simultaanitulkki, kahdesti eronnut aviovaimo, sotalapsi. Valtiotieteen kandidaatti, tietokilpailuvoittaja, uimamaisteri.

Maailman kaunein nainen, 173 senttimetriä pitkä.

Minun ainoa äitini.

Minä olin seitsemänvuotias.

Onnettomuus tapahtui maanantai-iltana Helsingin Ullanlinnassa Tarkk'ampujankadulla klo 22.02. Asuintalon koko viides kerros romahti kaasuräjähdyksen voimasta ja putosi osittain neljännen päälle. Asunto, jossa räjähdys tapahtui, tuhoutui täysin.

Se oli minun äitini asunto, yksi huone, wc ja keittiö. Olohuoneessa vaalea Osteri-vuodesohva (vanhempieni avioeropaperien mukaan ovh 2 666 markkaa), sininen Nukkumatti-nukkeni, huoneen nurkassa kasa valkoista

kopiopaperia ja tyhjiä tulitikkurasioita, ehkä Lundian kirjahylly.

Nekin lensivät ilmaan, tuhkat leijuivat hiljakseen syyskuisessa illassa keltaisen kerrostalon sisäpihalle. Jok'ikinen senttimetri äidistäni paloi karrelle silmänräpäyksessä, murskautui raskaiden rakenteiden alle.

Kaasuräjähdys oli niin valtava, että onnettomuustalon ikkunankarmeja sinkoutui kahden korttelin päähän Vuorimiehenkadulle. Paineaalto särki ikkunoita lähitaloistakin, koko Tarkk'ampujankatu täyttyi lasinsirpaleista. Ilmassa lentävät kehykset sekä lasinpalat naarmuttivat kadulle pysäköityjä autoja, naapurirakennusten autotallien ovet repeytyivät saranoiltaan.

Koko katu suljettiin raivaustöiden ja rakennuksen sortumavaaran vuoksi.

Räjähdys kuului yli kilometrin päässä Munkkisaaren väliaikaisella paloasemalla. Syyksi epäiltiin aluksi terroritekoa tai sabotaasia, ensiuutisoinnissa jopa lähistöllä sijainnutta Israelin suurlähetystöä syyteltiin. Ensimmäiset pelastajat eivät tienneet, oliko räjähdyksiä tulossa lisää.

Kaikki talon 40 asukasta evakuoitiin räjähdys- ja sortumavaaran vuoksi.

HYKS:n kirurgisen sairaalan poliklinikkaosastolle vietiin kymmenkunta loukkaantunutta, heidän vammansa vaihtelivat pienistä pintahaavoista luiden murtumiin. Muita loukkaantuneita kuljetettiin toisiin Helsingin sairaaloihin, lievimmin loukkaantuneet saivat kyydin

poliisiautoissa, jotkut hoidattivat vammansa omin voimin. Suurin osa potilaista pääsi ensiavun jälkeen kotiin, vain yksi naisuhri jäi sairaalaan leikkausta varten.

Räjähdyspaikalle saapui ensihälytyksen jälkeen palolaitokselta kolme johtoyksikköä ja 15 sammutus-, pelastus- ja sairaankuljetusyksikköä sekä lukuisia poliisipartioita. Apuun hälytetyt kolme rauniokoirapartiota joutuivat kuitenkin palaamaan tuloksetta, sillä jatkuva sortumavaara vaikeutti koirien työtä.

Lopulliset raivaustyöt tuhoutuneessa talossa kestivät viikkoja. Aineellisten vahinkojen arvioitiin kohoavan kahdesta neljään miljoonaan markkaan.

Äitini ruumis löydettiin raunioista pelastuskoirien avulla vasta seuraavana aamuna kello kahdeksalta. Vainaja tunnistettiin rannekellosta ja kultaisesta kaulariipuksesta, jonka isäni oli tuonut Hongkongista.

Koru on roikkunut kaulassani päivittäin 30 vuotta, vaikken edes pidä kullasta. Sain sen 18-vuotiaana, kun isä uskalsi vihdoin antaa arvoesineen minulle. Riipuksessa on kiinalainen kirjainmerkki pyöreällä kehyksellä, vain yksi pieni kolhu toisessa reunassa, ketju ehjä. Kielentuntijoiden mukaan merkki tarkoittaa »fukua», hyvän onnen toivotusta. Koru ei tuonut onnea äidilleni.

22-vuotias velipuoleni joutui vahvistamaan ruumiin henkilöllisyyden valokuvasta.

Kukaan ei ole kertonut, kuka tuota nuorukaista oli pitämässä pystyssä. Mummomme, isäni, veljeni isä?

Tuskin kukaan. Veljeni oli todennäköisesti tuolla hetkellä yhtä yksin kuin minä koko loppuelämäni.

Hontelo, ruskeahiuksinen, hiljainen nuori mies, jonka ei olisi koskaan pitänyt joutua tunnistamaan oman äitinsä ruumista.

II

ONNETTOMUUDEN syyksi vahvistui itsemurha. Helsingin rikospoliisin räjähdysaineryhmän tutkijat löysivät äitini asunnosta kaasuhellan, jonka säätimet oli jätetty auki.

Kukaan naapureista ei haistanut ajoissa, kuinka kaasu täytti äitini asuntoa tuntikausia, ja lopulta huoneisto räjähti, kun jääkaapin kompressori käynnistyi itsekseen. Onnettomuus, jonka ei pitänyt tapahtua.

Äitini oli silloin jo ainakin tajuton nauttimiensa diatsepaamin, desmetyylidiatsepaamin ja pentobarbitaalien vuoksi. Tai kuollut häkään.

Suomessa tehdään vuosittain noin 800 itsemurhaa. Se tarkoittaa yli kahden elämän loppumista joka päivä. Jokaisen itseaiheutetun kuoleman arvioidaan vaikuttavan kuuteen omaiseen, Suomessa siis 4 800 ihmisen sydän murtuu vuosittain. Vain siksi, että jotakuta ei ole nähty.

Itsemurhaa kutsutaan usein hätähuudoksi. Viestiksi siitä, että muut eivät näe tai kuule kärsimystä, vaikka

ihminen miten olisi yrittänyt sitä ilmaista. Alkoholismilla, syömishäiriöllä, masennuksella, itsensä vahingoittamisella.

Miltä tuntuu muuttua läheisilleen näkymättömäksi? Kun kukaan ei edes yritä kurkottaa kohti. Äitini tiesi sen eikä kestänyt.

Ketkä ne kuusi ovat, joita minun kuolemani koskettaisi? En ole varma.

Wikipedian mukaan diatsepaami on bentsodiatsepiineihin kuuluva lääkeaine. Sitä käytetään muun muassa ahdistuneisuuden, tuska- ja levottomuustilojen, paniikkihäiriön, unettomuuden ja alkoholin vieroitusoireiden hoitamiseen.

Alkoholin vieroitusoireiden hoitamiseen? Älkää nyt vain sanoko, että äitini oli *hoitamassa* alkoholismiaan päättäessään lopettaa elämänsä! Sellaista kohtalon ivaa en kestäisi.

»Sirpa Anneli Eskolan ruumiissa oli todettavissa häkäkuolemalle tyypilliset kirkkaanpunaiset lautumat, veri elimistössä oli samoin kirkkaanpunaista ja oli todettavissa hään suhteen myönteinen Hultqvistin koe. Oikeuskemiallisessa tutkimuksessa veren CO-hemoglobiinipitoisuudeksi saatiin 0.77 massaosaa, joka todistaa kuoleman tapahtuneen häkämyrkytykseen», kirjoitti Uudenmaan lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosaston Martti Tenhu oikeuslääketieteellisessä lausunnossaan 14. lokakuuta 1981.

Googlen mukaan häkämyrkytys on suhteellisen armollinen tapa kuolla. Vainajat näyttävät ikään kuin nukkuvan rauhallisesti.

Tenhun mukaan äiti oli ollut varsin syvässä tajuttomuus- tai unitilassa lääkkeiden nauttimisen vuoksi. Häkämyrkytys oli johtanut kuolemaan hyvin nopeasti, vajaassa puolessa tunnissa.

Isäni yritti toisinaan väittää äitini kuolemaa onnettomuudeksi, vakuutusyhtiötä hämätäkseen kai. Vainoharhainen taiteilijatätini puolestaan oli vakuuttunut, että hänen kälynsä murhattiin. Vapaamuurarit tai presidentti Kekkosen kätyrit taas asialla, hehän olivat perhettämme ennenkin kuulemma vainonneet.

Martti Tenhu on lausunnossaan kuitenkin jäänkirkas. »Oikeuskemiallisen lääketutkimuksen tulos viittaa siihen, että hän on nautittuaan kohtalaisen suuren annoksen unilääkettä ja rauhoittavaa lääkettä käynyt vuoteelleen lepäämään ja odottamaan kuolemaa avattuaan sitä ennen kaasulieden hanat.»

Millaisessa mielentilassa täytyy kahden lapsen äidin olla, että asettuu vuoteelleen odottamaan kuolemaa? Siihen ei normaali ihminen pysty. Etkö sinä todella nähnyt mitään muuta vaihtoehtoa, äiti?

Seuraavana vuonna Helsingin Energialaitos lisäsi talouskaasuun hajusteen vastaavien onnettomuuksien välttämiseksi.

Jos voisin herättää äidin henkiin,
tarvitsisin vain minuutin.
Sitä kaikkein tärkeintä varten, yhteen kysymykseen.
Rakastitko minua yhtään, äiti?

www.wsoy.fi | 84.2 | ISBN 978-951-0-50244-0